
Handling 2021 nr 7

Avveckling av aktivt skolval

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen tillstyrker yrkande från V, S och D den 8 januari 2021 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

Kommunstyrelsens beslut 2020-08-19 § 633 om att kommunfullmäktige ska ge grundskolenämnden i uppdrag att avveckla det aktiva skolvalet anses vara genomfört.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen deltog inte Karin Pleijel (MP) i beslutet.

Karin Pleijel (MP) antecknade som yttrande en skrivelse från den 12 januari 2021.

Representanterna från M, L, C och KD antecknade som yttrande en skrivelse från den 22 januari 2021.

Göteborg den 27 januari 2021
Göteborgs kommunstyrelse

Axel Josefson

Mathias Sköld

Yttrande

(M, L, C, KD)

2021-01-22

2.1.8

Yttrande angående Avveckling av aktivt skolval

Det är värdefullt för alla elever och föräldrar att själva kunna lämna önskemål om skola. Det kan finnas många skäl till att en elev föredrar en särskild skola. Det kan handla om allt ifrån att en elev vill gå på en skola med en särskild profil, eller vill byta från en skola som hen inte trivs på. Därför är det viktigt att alla skolor är bra skolor. Vårdnadshavare har enligt skollagen rätt att lämna önskemål om sitt barns skolplacering och nämnden har genom förvaltningen en skyldighet att informera om denna möjlighet.

I samband med skolplaceringsprocessen 2020 skedde en rad felaktigheter som tyvärr påverkade många elever och vårdnadshavare. Dessutom var ett stort antal elever inte nöjda med sin skolplacering. Det som inträffade kan bara beklagas, var inte acceptabelt och får inte äga rum igen.

Sedan dess har skolplaceringsprocessen granskats såväl internt som externt. Den interna granskningsrapporten visade att det regelverk nämnden beslutat om inte tillämpats rätt och det i kombination med brist på skolplatser resulterade i att hundratals elever placerades felaktigt. Samma granskning visar att de flesta vårdnadshavare vill att deras barn ska gå på en skola nära hemmet och att de flesta eleverna även har fått en sådan placering. I vintras presenterades även den externa granskningen som pekade på samma orsaker.

Sedan våren 2020 har grundskolenämnden, i bred enighet, vidtagit flera åtgärder för att situationen inte ska upprepas. Ett kraftfullt omtag har genomförts av hela processen. Förvaltningen har organiserats om för att skapa en tydlighet i styrningen av hela processen med skolplaceringar. En omfattande medborgardialog har påbörjats där synpunkter och förslag från vårdnadshavare och elever har tagits in.

Under hösten har nämnden antagit ett nytt regelverk för att öka förutsägbarhet och tydlighet för elever och vårdnadshavare. Regler för skolplaceringar i förskoleklass och grundskola innebär nu att definitionen av en skolenhet nära hemmet minskas till max sex km för elever som ska börja årskurs 7. För övriga årskurser ändras inte avstånden men anges med exakta kilometergränser. En förstärkt närhetsprincip har införts genom att avstånd kompletteras med att alla elever ska få plats på någon av de fem närmsta skolorna i årskurs 7 och någon av de fyra närmsta skolorna i lägre årskurser. Därutöver har urvalskriterierna förändrats med en övergång från absolut närhet till relativ närhet. Syskonförturen har justerats och förturen för nyanlända elever har tagits bort.

Grundskoleförvaltningen har även fått uppdraget att fortsätta sträva mot ökad förutsägbarhet och tydlighet i skolplaceringen. Förvaltningen ska återkomma till nämnden med bedömningar runt ytterligare en förstärkning av närhetsprincip för årskurs

7-9 samt syskonförtur för äldre syskon. Därutöver pågår även ett arbete med att utreda möjligheten att inrätta så kallade skolspår.

Den systematiska felkällan till de problem som uppstod är att det råder en historisk kapacitetsbrist på skolplatser i vissa delar av staden. Här pågår ett arbete med att utöka antalet platser i närtid där behoven är som störst samtidigt som den långsiktiga planeringen av skolplatser säkras med om- och nybyggnation av skolor.

Då grundskolenämnden har fattat flera beslut och vidtagit en rad åtgärder under hösten, som innebär en nystart för skolplaceringsprocessen, så är det ett naturligt steg att det aktiva skolvalet fasas ut till förmån för den nya processen som nu sjösätts.

Yttrande

Miljöpartiet

2021-01-12

2.1.8

Yttrande angående – avveckling av aktivt skolval

Yttrandet

Möjligheten att önska skola är ingen universallösning, men i kombination med andra politiska åtgärder har det potential att vara en byggsten för en mindre segregerad skola. Den statliga utredningen “En mer likvärdig skola - minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning” presenterar fler möjligheter som Göteborg bör anamma i vår strävan efter en jämlik skola. Flera partier har dock röstat emot många åtgärder som kan bidra till minskad skolsegregation och det är ett svek mot dagens unga göteborgare.

Utredningen menar att om alla vårdnadshavare ges god kännedom om möjligheten att önska skola och hur detta går till minskar det informationsunderläge som mindre resursstarka vårdnadshavare kan ha och mer jämlika förutsättningar att göra välinformerade val kan tillgodoses. Alla barn och elever är olika och har olika behov och önskemål. Möjligheten att önska skola är lagstadgad i Sverige och kan inte avvecklas av Göteborgs stad. När alla i teorin har rätt att önska anser Miljöpartiet att staden bör arbeta för att alla även i praktiken ska få kunskap och reell möjlighet till detta. Denna rätt ska inte vara förbehållen barn till akademiker eller andra som har en god insikt i hur enskilda rättigheter tas tillvara genom egenmakt och juridiska processer. Grundskoleförvaltningen bedömer att de enligt skollagen har ett ansvar att säkerställa att information om möjligheten att önska skolplacering finns. Det är viktigt att informationen når alla berörda. Göteborgare ska inte och får inte undanhållas sina rättigheter, utan ska jämlikt få chans att nyttja dem.

Grundskolenämnden har noggrant undersökt vad de stora problem som uppkom i samband med skolvalet 2020 berodde på. Stora brister upptäcktes, men att möjligheten att önska skola skulle vara en grundorsak till haveriet visade sig inte stämma. Idag har grundskolenämnden tagit fram ett antal åtgärder för att kvalitetssäkra processen och göra den mer transparent.

Skapandet av en central grundskolenämnd i Göteborg präglades av en unik politisk samsyn i de grundläggande frågorna om vad vi vill med skolorna. Skolan skulle slippa vara ett politiskt slagträ och alla var överens om att snabba politiska ingrepp varken gynnar elever eller lärare. De senaste mandatperioderna har Miljöpartiet drivit på för arbetsro för skolan, och för att skolan ska slippa de snabba svängningar som drabbar välfärden, inte minst i ett svårt parlamentariskt läge som det i Göteborg. Miljöpartiet kommer att arbeta vidare med en mängd förslag som kan minska skolsegregationen, och hoppas på brett stöd för dem i Grundskolenämnden.

Yrkande

V, S, D

2021-01-08

Ärende nr 2.1.8

Yrkande angående – Avveckling av det aktiva skolvalet

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsens beslut 2020-08-19 § 633 om att kommunfullmäktige ska ge grundskolenämnden i uppdrag att avveckla det aktiva skolvalet anses vara genomfört.

Yrkandet

Det var allianspartierna som införde det aktiva skolvalet i Göteborg 2019 och syftet var att få fler vårdnadshavare att aktivt välja skola. Resurser lades på reklam och utskick med information om den lagstadgade rättigheten att kunna välja skola.

Det aktiva skolvalet har bidragit till sämre förutsättningar för staden att planera för skolplatser och har försämrat förutsägbarheten för familjer. Det aktiva skolvalet bidrog till att ytterligare försvåra situationen med skolplaceringar inför läsåret 2020/2021.

Trots en tydlig politisk majoritet för en avveckling har allianspartierna försökt förhålla processen bland annat genom en minoritetsåterremiss i kommunfullmäktige.

Vi kan nu konstatera att det uppdrag vi lade fram i vårt yrkande i praktiken redan har genomförts. Allianspartierna har inte längre kvar det aktiva skolvalet i sin budget 2021 och inför skolplaceringarna läsåret 2021/2022 har alla hänvisningar till skolval strukits och ersatts med önskemål om placering.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-12-01

Diarienummer 0912/20

Handläggare

Nicklas Faritzson

Telefon: 031-368 05 35

E-post: nicklas.faritzson@stadshuset.goteborg.se

Avveckling av aktivt skolval

Stadsledningskontoret överlämnar, utan eget ställningstagande, ärendet för beslut i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Sammanfattning av ärendet och dess hantering

I maj 2020 lämnade V, S och D in ett yrkande till kommunstyrelsen om att avveckla aktivt skolval.

Kommunstyrelsen beslutade 2020-08-19, § 633 att tillstyrka yrkandet från V, S och D om att avveckla aktivt skolval och föreslår att kommunfullmäktige beslutar att ge grundskoleförvaltningen i uppdrag att avveckla aktivt skolval.

Kommunfullmäktige beslutade 2020-09-10, § 13, att genom en minoritetsåterremiss återremittera ärendet till grundskolenämnden för beredning i enlighet med yrkandet från M, L, C och KD.

Ärendet behandlades 2020-10-28, § 261, av grundskolenämnden som beslutar att tillstyrka ärendet Avveckling av aktivt skolval (KF handling 2020 nr 177) och att översända nämndens beslut (protokollet) som svar på återremissen utan vidare behandling av grundskoleförvaltningen.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och beredning

Stadsdirektör

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges handlingar 2020-09-10 § 13
2. Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2020-08-19 § 633
3. Grundskolenämndens handlingar 2020-10-28 § 261

Avveckling av aktivt skolval

§ 13, 0912/20

Beslut

Enligt yrkande från M, L, C och KD:

Förslaget från V, S och D återremitteras till grundskolenämnden för beredning av ärendet.

Handlingar

2020 nr 177.

Återremissyrkande från M, L, C och KD den 9 september 2020.

Yttrande från MP den 10 september 2020.

Yrkanden

Helene Odenjung (L), Sofie Gyllenwaldt (M), och Sabina Music (C) yrkar att ärendet ska återremitteras till grundskolenämnden i enlighet med yrkande från M, L, C och KD den 9 september 2020.

Bosse Parbring (MP) yrkar bifall till återremissyrkandet från M, L, C och KD den 9 september 2020 med hänvisning till yttrande från MP den 10 september 2020.

Jenny Broman (V), Jessica Blixt (D), Stina Svensson (FI) och Jörgen Fokelklou (SD) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Viktoria Tryggvadottir Rolka (S) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag och avslag på återremissyrkandet från M, L, C och KD.

Propositionsordning

Ordföranden ställer propositioner på dels ärendets återremiss och dels och dels ärendets avgörande idag och finner att kommunfullmäktige genom en minoritetsåterremiss beslutat att återremittera ärendet till grundskolenämnden i enlighet med yrkande från M, L, C och KD.

Protokollsanteckning

Ledamöterna från MP antecknar som yttrande en skrivelse från den 10 september 2020.

Reservationer

Ledamöterna från S reserverar sig mot beslutet.

Ledamöterna från D reserverar sig mot beslutet.

Ledamöterna från SD reserverar sig mot beslutet.

Protokollsutdrag skickas till

Grundskolenämnden

Dag för justering

2020-09-24

Vid protokollet

Sekreterare

Christina Hofmann

Ordförande

Anneli Rhedin

Justerande

Pär Gustafsson

Justerande

Håkan Eriksson

Handling 2020 nr 177

Avveckling av aktivt skolval

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen tillstyrker yrkande från V, S och D den 12 maj 2020 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

Grundskolenämnden får i uppdrag att avveckla det aktiva skolvalet.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Ordföranden Axel Josefson (M) yrkade bifall till yrkande från M, L och C den 14 augusti 2020.

Tjänstgörande ersättaren Viktoria Tryggvadottir Rolka (S), Jörgen Fogelklou (SD), Daniel Bernmar (V) och Jessica Blixt (D) yrkade bifall till yrkande från V, S och D den 12 maj 2020. Vidare yrkade Jessica Blixt (D) bifall till tilläggsyrkande från D den 20 maj 2020.

Karin Pleijel (MP) yrkade avslag på yrkande från V, S och D den 12 maj 2020 och tilläggsyrkande från D den 20 maj 2020.

Vid omröstning beträffande Axel Josefsons yrkande och Viktoria Tryggvadottir Rolkas m fl yrkande röstade Helene Odenjung (L), Karin Pleijel (MP), Hampus Magnusson (M), Emmyly Bönfors (C) och ordföranden Axel Josefson (M) för bifall till Axel Josefsons yrkande.

Daniel Bernmar (V), Blerta Hoti (S), Martin Wannholt (D), Grith Fjeldmose (V), Jessica Blixt (D), Jörgen Fogelklou (SD), Jonas Attenius (S) och tjänstgörande ersättaren Viktoria Tryggvadottir Rolka (S) röstade för bifall till Viktoria Tryggvadottir Rolkas m fl yrkande.

Kommunstyrelsen beslutade med fem röster mot åtta att bifalla Viktoria Tryggvadottir Rolkas m fl yrkande.

Kommunstyrelsen beslutade härefter utan omröstning att avslå tilläggsyrkandet från D.

Elisabet Lann (KD) antecknade följande till protokollet: Om jag hade haft rätt att rösta hade jag röstat för bifall till yrkandet från M, L och C.

Elisabet Lann (KD) antecknade som yttrande en skrivelse från den 14 augusti 2020.

Representanterna från V antecknade som yttrande en skrivelse från den 20 maj 2020.

Karin Pleijel (MP) antecknade som yttrande en skrivelse från den MP den 19 maj 2020.

Göteborg den 19 augusti 2020
Göteborgs kommunstyrelse

Axel Josefson

Mathias Sköld

Yrkande
Särskilt yttrande
2020-08-14

(M, L, C)
(KD)

Yrkande angående om att avveckla aktivt skolval

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Förslaget från V, S och D avslås.

Yrkandet

Enligt skollagen ska en skolplacering i första hand utgå från önskemål från elevens vårdnadshavare och vårdnadshavare har rätt att välja skola för sitt barn i hela kommunen. Skollagen anger även att en önskad placering aldrig får medföra att kommunen åsidosätter en annan elevs rätt att gå på en skolenhet nära hemmet.

Syftet med det aktiva skolvalet är att informera alla vårdnadshavare om att möjligheten finns att lämna önskemål om i vilken skola barnet ska gå i. Ett avskaffande av det ”aktiva” skolvalet innebär att korrekt och relevant information inte ska lämnas till föräldrarna, i övrigt kommer vårdnadshavare fortsatt kunna lämna önskemål om vilken skola barnet ska gå i. En kommun kan inte avskaffa val av skola.

Flera aktuella statliga utredningar, bland annat En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning, SOU 2020:28, föreslår bland annat att ett gemensamt skolval där alla vårdnadshavare och alla huvudmän deltar ska införas i Sverige och administreras av Skolverket. Vidare föreslår samma utredning att det fria skolvalet, det vill säga att vårdnadshavarna kan lämna önskemål om val av skola ska behållas. Utredningen föreslår även att det ska finnas en garanti för elever att bli placerade vid en kommunal skolenhet i närhet till hemmet om vårdnadshavaren inte önskar en annan skola.

Nyligen presenterades Grundskoleförvaltningen sin Granskningsrapport av skolvalsprocessen 2020. Granskningen pekar på ett antal felaktigheter i årets skolvalsprocess som påverkat många elever och vårdnadshavare. Den tydligaste systematiska felkällan är att det regelverk som grundskolenämnden beslutat om inte har tillämpats i alla placeringar och rapporten konstaterar att det är grundskoleförvaltningen som ansvarar för detta fel.

Inför årets skolval användes ett nytt IT-stöd för placeringsarbetet och det nya arbetssättet vid placeringar har påverkat förvaltningens tillämpning av definitionen av närhetsprincip vilket fått negativa effekter för elevgrupper i områden där det har varit ont om utbildningsplatser. Vidare konstaterar rapporten bristande intern kontroll. Det har funnits brister i ledning och styrning av processen bland annat genom att dialog, information och beslut kring processen saknats i befintliga ledningsgrupper och i grundskolenämnden.

Enligt nuvarande uppföljning berör de formella felen i årets skolval nästan fyra procent av de elever som varit med i årets skolval. Det finns dessutom ett stort antal elever som inte är nöjda med sin skolplacering.

Det är uppenbart att skolplaceringsprocessen i Göteborg behöver ett omtag, en nystart inför nästa termins skolplaceringar. Granskningsrapporten ska hanteras av Grundskolenämnden och innehåller en rad åtgärder för att årets process inte ska upprepas. Dessa åtgärder och rekommendationer avser vi att genomföra.

Sedan tidigare har nämnden redan vidtagit en rad beslut i bred enighet. Nämnden har även antagit skolenhetsutredningen som är helt central för att minska antalet skolval (enbart val till förskoleklass och åk 7), skapa skolspår (ingen elev ska tvingas byta skola när man väl har börjat på en skola) och bygga en modern flexibel skolorganisation som kan ta emot fler elever, särskilt där trycket är som störst på platser.

Yttrande

Vänsterpartiet

2020-05-20

2.1.16

Yttrande om tilläggsyrkande från D om prioriteringsordning

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Demokraterna samt Feministiskt Initiativ är överens om att aktivt skolval ska avvecklas, en fråga som behöver hanteras av Kommunfullmäktige.

Frågan om vilken prioriteringsordning som ska gälla bör däremot hanteras i Grundskolenämnden i samband med att arbetet med skolplaceringar nu ska ses över.

Yttrande

Miljöpartiet

2020-05-19

2.1.16

Yttrande angående – Yrkande från V, S och D om att avveckla aktivt skolval

Att kommunstyrelsen idag skulle besluta om att riva upp det aktiva skolvalet vore olyckligt. De senaste mandatperioderna har Miljöpartiet kämpat för arbetsro för skolan, och för att skolan ska slippa de snabba svängningar som ibland drabbar välfärden, inte minst i ett svårt parlamentariskt läge som det i Göteborg. Ingen har missat att skolplaceringarna i år inte blev bra, och grundskolenämnden har direkt aviserat att de är måna om att vända på varje sten för att se hur det kan bli bättre. Det aktiva skolvalet kan ha varit en del i problemen som skapades, men knappast den enda förklaringen. Vi vet alla att det finns många fler parametrar som påverkat placeringarna negativt, exempelvis brist på skolplatser i vissa områden och brister i datasystemet.

Det aktiva skolvalet är ingen universallösning för någonting i skolan, men i kombination med andra politiska åtgärder har det potential att vara en byggsten för en mindre segregerad skola. Den statliga utredningen som kom under våren presenterar fler möjligheter som Göteborg bör anamma i vår strävan efter en jämlik skola. Att alla barn i praktiken ska ha rätt att välja skola, inte bara de som är barn till akademiker, är i grunden bra. Att ta bort det aktiva skolvalet innan grundskoleförvaltningen fått en ärlig chans att analysera varför skolplaceringarna blev som de blev är inte rätt. Vi har alla levt med de olyckliga konsekvenserna av outredda, ideologiskt motiverade reformer. Den ömsesidiga respekt för att agera tillitsbaserat och genomtänkt som dessa gemensamma erfarenheter gett oss är nu tydligen bortblåst. Skapandet av en central grundskolenämnd i Göteborg präglades av en unik politisk samsyn i de grundläggande frågorna om vad vi vill med skolorna. Skolan skulle slippa vara ett politiskt slagträ och alla var överens om att snabba politiska ingrepp varken gynnar elever eller lärare.

Kanske skapar det aktiva skolvalet en för stor belastning på placeringssystemet? Kanske måste det göras om eller rentav tas bort? Men ge grundskolenämnden arbetsro att undersöka vilka förändringar som är mest lämpade att ske. Vi måste låta dem göra en analys och plan för hur vi ska kunna uppnå en jämlik skola och ett fungerande system för skolplaceringar, och vi behöver ge dem goda förutsättningar och ha tillgång till alla verktyg som behövs för att uppnå detta.

Yrkande ang. Aktivt skolval och prioriteringsordning

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Grundskolenämnden ges i uppdrag att revidera prioriteringsordningen vid antagning till grundskolan till att i första hand säkerställs att elever ska kunna gå i skolan i sitt närområde och att det finns förutbestämda matarskolor till mellan- och högstadier.
Därutöver ska följande prioriteringsordning gälla:
  1. Syskonförtur
  2. Närhet till skolenheten
  3. Sociala eller andra angelägna skäl
2. Grundskolenämnden ges i uppdrag att revidera definitionen av närhetsprincipen vid skolantagning till kortare skolväg, samt att restiden med kollektivtrafik mellan hemmet och skolan inte får överstiga en viss tid (för äldre elever).

Yrkandet

I Göteborg ska elever och familjer kunna känna trygghet och förutsägbarhet i hur skolgången ska bli hela vägen från förskoleklass till årskurs 9.

Utöver att det aktiva skolvalet avskaffas så behöver prioriteringsordningen vid antagning ändras så att alla som vill gå i skola i sitt närområde garanteras det samt att antagningar utformas så att det finns förutbestämt till vilka mellan- och högstadier som en skola matar elever till.

Det tredje prioriteringskriteriet handlar om att tillgodose, när det finns ledig plats på en skola, att andra elever kan ges plats utifrån sociala eller andra angelägna skäl.

Yrkande

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Demokraterna

2020-05-12

Nytt ärende

Yrkande om att avveckla aktivt skolval

Förslag till beslut

I Kommunstyrelsen och Kommunfullmäktige:

1. Grundskolenämnden får i uppdrag att avveckla det aktiva skolvalet.

Yrkandet

Det aktiva skolvalet har sedan införandet 2019 lett till en rad problem för elever och vårdnadshavare. När det inte finns tillräckligt med skolplatser i delar av staden har det aktiva skolvalet bidragit till att öka på undanträngningseffekterna, med skolplaceringar som leder till direkt olämpliga skolvägar för många familjer inför läsåret 20/21. Förra läsåret ledde det till att vissa elever inte kunde få sin skolplacering förrän flera veckor in på höstterminen. Under våren har det rapporterats om att enstaka elever placerats i en annan skola än alla nuvarande klasskamrater, något som skapar stor oro och otrygghet. Dessutom har det lett till en omfattande administration med medföljande onödiga kostnader.

Obligatoriskt eller aktivt skolval lyfts ibland fram som ett sätt att minska segregationen. Forskning som tittat på hur föräldrar faktiskt väljer skola pekar snarare på att geografisk närhet till hemmet är starkt bidragande, inte skolans förmåga att ta tillvara och öka elevernas kunskaper. Men en avgörande anledning handlar om att välja en skola där elever har samma socioekonomiska och etniska bakgrund. Det är inte konstigt att föräldrar gör dessa val eftersom det som känns välbekant också känns tryggt. Men det leder till att skolor kan bli mer homogena än vad de skulle bli utifrån bara geografisk närhet till skolan, och att segregationen därför kan öka.

De akuta problemen med skolplaceringarna inför läsåret 20/21 hanteras nu i Grundskolenämnden. Vi måste också säkerställa att situationen inte upprepas inför kommande läsår. Eftersom erfarenheterna i Göteborg pekar på långt fler problem än fördelar anser vi därför att det aktiva skolvalet ska avvecklas.

Yrkande från V, S och D om att avveckla aktivt skolval

§ 633, 0912/20

Beslut

Kommunstyrelsen tillstyrker yrkande från V, S och D den 12 maj 2020 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

Grundskolenämnden får i uppdrag att avveckla det aktiva skolvalet.

Tidigare behandling

Bordlagt den 20 maj 2020, § 471.

Handlingar

Yrkande från V, S och D den 12 maj 2020.

Yrkande från M, L och C samt särskilt yttrande från KD den 14 augusti 2020.

Tilläggsyrkande från D den 20 maj 2020.

Yttrande från V den 20 maj 2020.

Yttrande från MP den 19 maj 2020.

Yrkanden

Ordföranden Axel Josefson (M) yrkar bifall till yrkande från M, L och C den 14 augusti 2020.

Tjänstgörande ersättaren Viktoria Tryggvadottir Rolka (S), Jörgen Fogelklou (SD), Daniel Bernmar (V) och Jessica Blixt (D) yrkar bifall till yrkande från V, S och D den 12 maj 2020.

Vidare yrkar Jessica Blixt (D) bifall till tilläggsyrkande från D den 20 maj 2020.

Karin Pleijel (MP) yrkar avslag på yrkande från V, S och D den 12 maj 2020 och tilläggsyrkande från D den 20 maj 2020.

Propositionsordning

Ordföranden ställer först propositioner på det egna yrkandet och Viktoria Tryggvadottir Rolkas m fl yrkande och finner att det egna yrkandet bifallits. Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: ”Ja för bifall till Axel Josefsons yrkande och Nej för bifall till Viktoria Tryggvadottir Rolkas m fl yrkande.”

Helene Odenjung (L), Karin Pleijel (MP), Hampus Magnusson (M), Emmyly Bönfors (C) och ordföranden Axel Josefson (M) röstar Ja (5).

Daniel Bernmar (V), Blerta Hoti (S), Martin Wannholt (D), Grith Fjeldmose (V), Jessica Blixt (D), Jörgen Fogelklou (SD), Jonas Attenius (S) och tjänstgörande ersättaren Viktoria Tryggvadottir Rolka (S) röstar Nej (8).

Propositionsordning

Ordföranden ställer härefter propositioner på bifall respektive avslag på tilläggsyrkandet från D och finner att det avslagits.

Protokollsanteckningar

Elisabet Lann (KD) antecknar följande till protokollet: Om jag hade haft rätt att rösta hade jag röstat Ja.

Elisabet Lann (KD) antecknar som yttrande en skrivelse från den 14 augusti 2020.

Representanterna från V antecknar som yttrande en skrivelse från den 20 maj 2020.

Karin Pleijel (MP) antecknar som yttrande en skrivelse från den MP den 19 maj 2020.

Protokollsutdrag skickas till

Skrivelse nr 186 till kommunfullmäktige

Dag för justering

2020-09-14

Vid protokollet

Sekreterare

Mathias Sköld

Ordförande

Axel Josefson

Justerande

Daniel Bernmar

Redovisning till kommunstyrelsen med anledning av minoritetsåterremiss i fullmäktige gällande avveckling av aktivt skolval

§ 261, N609-3028/20

Ärendet

Grundskolenämnden beslutade den 19 augusti 2020, § 167, att ge förvaltningsdirektören i uppdrag att förbereda ett avskaffande av det aktiva skolvalet inför skolplaceringar från och med läsåret 2021/2022. Grundskolenämnden beslutade samtidigt att ge förvaltningsdirektören i uppdrag att återkomma till nämnden med förslag på hur skolplaceringar kan genomföras utan aktivt skolval och föreslå revideringar av nämndens gällande regler för antagning till förskoleklass och grundskola.

Kommunfullmäktige beslutade den 10 september 2020, § 13, att återremittera ärendet till grundskolenämnden för beredning.

Förvaltningen har upprättat ett förslag till redovisning i ärendet.

Utöver ovanstående föreligger även ett yrkande från (V), (D), (S) om att grundskolenämnden ska tillstyrka ärendet ”Avveckling av aktivt skolval (Handling 2020 nr 177, Kommunfullmäktige 2020-09-10) och att nämnden ska översända detta som svar på återremiss från kommunfullmäktige utan vidare behandling i grundskoleförvaltningen. Detta yrkande behandlas i föreliggande ärende.

Grundskolenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 oktober 2020, § 231, att bordlägga ärendet.

Handlingar

Tjänsteutlåtande daterat 2020-10-08.

Skrivelse från (V), (D), (S) daterad 2020-09-21 med yrkande, protokollsbilaga 7.

Yttrande från (L), (M), (MP) i form av förvaltningens tjänsteutlåtande i ärendet, protokollsbilaga 8.

Protokollsanteckning från (L), (M), (MP), protokollsbilaga 9.

Förvaltningen föreslår att nämnden översänder förvaltningens redovisning till kommunstyrelsen.

Forts § 261

Yrkanden

Ordföranden Helene Odenjung (L), Sofie Gyllenwaldt (M) och Bosse Parbring (MP) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Jenny Broman (V), Viktoria Tryggvadottir (S) och Jessica Blixt yrkar avslag på förvaltningens förslag och bifall till yrkandet från (V), (D), (S) att grundskolenämnden tillstyrker ärendet ”Avveckling av aktivt skolval (Handling 2020 nr 177, Kommunfullmäktige 2020-09-10)) samt att nämnden översänder ovanstående som svar på återremiss från kommunfullmäktige utan vidare behandling i grundskoleförvaltningen.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på respektive yrkande och finner att grundskolenämnden bifaller hennes eget med fleras yrkande.

Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition:

Ja-röst för bifall till yrkandet Helena Odenjung (L) med flera.
Nej-röst för bifall till yrkandet från Jenny Broman (V) med flera.

Sofie Gyllenwaldt (M), Bosse Parbring (MP), Erik Punt (M) och Helene Odenjung (L) röstar ja. (4)

Viktoria Tryggvadottir (S), Jenny Broman (V) Jessica Blixt (D), Bahman Esmailnejad (S) och Thomas Lingefjärd (D) röstar nej. (5)

Med 5 nej-röster mot 4 ja-röster beslutar grundskolenämnden att bifalla yrkandet från Jenny Broman (V) med flera.

Beslut

Grundskolenämnden tillstyrker ärendet ”Avveckling av aktivt skolval (Handling 2020 nr 177, Kommunfullmäktige 2020-09-10) samt översänder nämndens beslut som svar på återremiss från kommunfullmäktige utan vidare behandling i grundskoleförvaltningen.

Expedieras

Kommunstyrelsen

Dag för justering

2020-11-10

Vid protokollet

Sekreterare

Åke Ström

Ordförande

Justerare

Helene Odenjung (L)

Bosse Parbring (MP)

Rätt utdraget intygar i tjänsten:

Åke Ström
Nämndsekreterare

Yttrande

Liberalerna, Moderaterna, Miljöpartiet

Datum 2020-10-28

Protokollsanteckning angående minoritetsåterremiss gällande avveckling av aktivt skolval, ärende 7

Vi vill anteckna till protokollet det mycket ovanliga förfaringsätt att inte vilja bereda ett ärende innan beslut tas. Ärendet återremitterades av fullmäktige för att kompletteras.

Vi kommer därför att som eget yttrande bifoga tjänsteutlåtandet.

Yrkande

(Vänsterpartiet, Demokraterna, Socialdemokraterna)

2020-09-21

Yrkande angående minoritetsåterremiss från Kommunfullmäktige gällande Avveckling av aktivt skolval

Förslag till beslut

I grundskolenämnden:

1. Grundskolenämnden tillstyrker ärendet Avveckling av aktivt skolval (Handling 2020 nr 177, Kommunfullmäktige 2020-09-10).
2. Grundskolenämnden översänder ovanstående som svar på återremiss från Kommunfullmäktige utan vidare behandling i grundskoleförvaltningen.

Yrkandet

Ärendet är en minoritetsåterremiss från kommunfullmäktige 2020-09-10 om Avveckling av aktivt skolval (handling 2020 nr 177) till Grundskolenämnden.

Ärendet väcktes i Kommunstyrelsen 2020-05-12 som ett yrkande från Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Demokraterna. Kommunstyrelsen beslutade vid behandling av ärendet 2020-08-19 att tillstyrka yrkandet inför beslut i kommunfullmäktige.

Ärendet har inte tidigare behandlats av tjänstemannaorganisationen, utan härstammar från beslut i den politiska budgetprocessen. Aktivt skolval infördes som ett politiskt beslut, och det aktuella ärendet som föreslår avveckling av aktivt skolval ska behandlas som ett politiskt ställningstagande.

Det är positivt att grundskoleförvaltningen valt att bryta kommunikationen kring aktivt skolval och istället uttrycka sig i termer av önskemål. Efter misslyckandet med skolplaceringar och den rådande kapacitetsbristen vore det direkt vilseledande att tala om aktiva val.

Därför föreslår vi att behandling av ärendet sker på nämndnivå utan vidare behandling i grundskoleförvaltningen, och att Grundskolenämnden fattar beslut att tillstyrka avveckling av aktivt skolval inför beslut i kommunfullmäktige.

Grundskolenämnden

Yttrande (L), (M), (MP)
2020-10-28

Yttrande gällande redovisning till kommunstyrelsen med anledning av minoritetsåterremiss i fullmäktige gällande avveckling av aktivt skolval

Vi väljer att som eget yttrande till kommunstyrelsen översända förvaltningens tjänsteutlåtande i ärendet.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2020-10-08

Diarienummer N609-3028/20

Handläggare

Annika Andersson; Åke Ström

E-post: annika.andersson@grundskola.goteborg.se

Redovisning till kommunstyrelsen med anledning av minoritetsåterremiss i fullmäktige gällande avveckling av aktivt skolval

Förslag till beslut

Grundskolenämnden översänder förvaltningens redovisning till kommunstyrelsen.

Sammanfattning

Grundskolenämnden beslutade den 19 augusti 2020, § 167, att ge förvaltningsdirektören i uppdrag att förbereda ett avskaffande av det aktiva skolvalet inför skolplaceringar från och med läsåret 2021/2022.

Grundskolenämnden beslutade samtidigt att ge förvaltningsdirektören i uppdrag att återkomma till nämnden med förslag på hur skolplaceringar kan genomföras utan aktivt skolval och föreslå revideringar av nämndens gällande regler för antagning till förskoleklass och grundskola.

Utöver ovanstående föreligger även ett av nämnden ännu ej behandlat yrkande från (S), (D), (V) om att förvaltningsdirektören omedelbart ska avsluta de uppdrag och processer inom förvaltningen, eller i samverkan med andra parter, som handlar om att uppmuntra vårdnadshavare till ett aktivt skolval.

Kommunfullmäktige beslutade den 10 september 2020, § 13, att återremittera ärendet till grundskolenämnden för beredning.

I budget inför 2019 fick grundskolenämnden i uppdrag från kommunfullmäktige att inrätta ett aktivt skolval i kommunen. Det innebar att förvaltningen skulle arbeta för att fler vårdnadshavare skulle göra ett ställningstagande och ange önskad skola.

Grundskolenämnden har i två ärenden behandlat frågan om aktivt skolval efter uppdrag från nämnden. Det handlar dels om att utreda vilka konsekvenser det aktiva skolvalet har på skolplaceringarna, dels att redovisa olika metoder som underlättar för föräldrar att göra skolval som leder till blandad elevsammansättning. Förvaltningens beredning i föreliggande ärende utgör till stor del en sammanfattning av dessa uppdrag.

Vårdnadshavarna har enligt skollagen rätt att lämna önskemål om sitt barns skolplacering och har förvaltningen en skyldighet att informera om denna möjlighet.

Grundskoleförvaltningens sammantagna bedömning är att förvaltningen har ett uppdrag kring att hantera och informera om skolplaceringar.

Detta kräver ett regelverk för prioritering av önskemål samt en organisering för uppdraget. Kommunstyrelsens beslut om att föreslå kommunfullmäktige om att avveckla det aktiva skolvalet innebär därmed inte någon faktisk förändring av grundskolenämndens uppdrag.

Vad gäller årets skolplaceringar har dock avsteg från grundskolenämndens regelverk fått konsekvensen att många elever inte fått en önskad skola i närområdet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Skolvalsprocessen berör ett stort antal elever och vårdnadshavare varje år. Det är också ett arbete som involverar många medarbetare i förvaltningen. Erfarenheter från årets skolplaceringar visade även att det kan innebära en stor administrativ insats för att hantera överklaganden om många upplever att skolplaceringen är felaktig.

Då skollagen reglerar att vårdnadshavare har rätt att lämna önskemål om sitt barns skolplacering har förvaltningen fortsatt ett uppdrag att informera om denna möjlighet vilket innebär att förvaltningen måste ha en organisering för denna hantering.

Bedömning ur ekologisk dimension

Göteborgs Stad erbjuder samtliga elever i grundskola och grundsärskola terminskort vilket underlättar för elever att önska skola över ett större geografiskt område utan att vara hänvisad till att vuxna följer eller skjutsar dem.

Bedömning ur social dimension

Det finns flera aspekter av skolvalsprocessen som är viktiga ur en social dimension. För elever och vårdnadshavare är det ofta viktigt att hamna i ett känt sammanhang, både sett till skola och klasskamrater. Skolor är ofta med som en parameter när familjer väljer att flytta till ett område. För många familjer är logistiken och närheten till skolan en viktig faktor medan möjligheten att önska en särskild skola är det viktigaste för en del familjer. Ett tredje perspektiv är önskan om sammanhållna kamratgrupper som många vårdnadshavare framhåller. Det kan både handla om en geografisk sammanhållning och en sammanhållning utifrån befintliga elevgrupper.

Enligt skollagen ska barnets bästa vara utgångspunkt i all skolverksamhet. I relation till skolväsendet har barnrättsperspektivets likabehandlingsdimension betonats, det vill säga att alla elever och barn har samma rätt till en likvärdig utbildning. Enligt skollagens reglering om placering vid skolenhet tas barnets rätt till vara genom vårdnadshavaren som är den som har möjlighet att lämna in önskemål om skolplacering. Utöver barnets rätt till en likvärdig utbildning finns det ett antal avvägningar utifrån den enskilde elevens rättigheter och en avvägning om vad som blir en bra helhetslösning för alla elever. Det innebär att barnperspektivet för en elev kan krocka med barnperspektivet för en större elevgrupp eller en annan enskild elev.

Bilaga

Kommunfullmäktiges handlingar i ärendet.

Ärendet

Grundskolenämnden beslutade den 19 augusti 2020, § 167, att ge förvaltningsdirektören i uppdrag att förbereda ett avskaffande av det aktiva skolvalet inför skolplaceringar från och med läsåret 2021/2022.

Grundskolenämnden beslutade samtidigt att ge förvaltningsdirektören i uppdrag att återkomma till nämnden med förslag på hur skolplaceringar kan genomföras utan aktivt skolval och föreslå revideringar av nämndens gällande regler för antagning till förskoleklass och grundskola.

Utöver ovanstående föreligger även ett av nämnden ännu ej behandlat yrkande från (S), (D), (V) om att förvaltningsdirektören omedelbart ska avsluta de uppdrag och processer inom förvaltningen, eller i samverkan med andra parter, som handlar om att uppmuntra vårdnadshavare till ett aktivt skolval.

Kommunfullmäktige beslutade den 10 september 2020, § 13, att återremittera ärendet till grundskolenämnden för beredning.

I budget inför 2019 fick grundskolenämnden i uppdrag från kommunfullmäktige att inrätta ett aktivt skolval i kommunen. Det innebar att förvaltningen skulle arbeta för att fler vårdnadshavare skulle göra ett ställningstagande och ange önskad skola.

Beskrivning av ärendet

Grundskolenämnden har i två ärenden behandlat frågan om aktivt skolval efter uppdrag från nämnden. Det handlar dels om att utreda vilka konsekvenser det aktiva skolvalet har på skolplaceringarna, dels att redovisa olika metoder som underlättar för föräldrar att göra skolval som leder till blandad elevsammansättning. Förvaltningens beredning i föreliggande ärende utgör till stor del en sammanfattning av dessa uppdrag.

Vårdnadshavarna har enligt skollagen rätt att lämna önskemål om sitt barns skolplacering. Detta framgår av 9 kap 15 § och 10 kap 30 § skollagen:

”En elev ska placeras vid den av kommunens skolenheter där elevens vårdnadshavare önskar att eleven ska gå.”

Enligt förvaltningslagen har förvaltningen även en skyldighet att se till att kontakterna med enskilda blir smidiga och enkla. Detta framgår av 6 §:

”Myndigheten ska lämna den enskilde sådan hjälp att han eller hon kan ta till vara sina intressen. Hjälpens ska ges i den utsträckning som är lämplig med hänsyn till frågans art, den enskildes behov av hjälp och myndighetens verksamhet. Den ska ges utan onödigt dröjsmål.”

Grundskoleförvaltningens bedömning

Förvaltningen har under sommaren 2020 genomfört en granskning av årets skolvalsprocess. Granskningen visar bland annat att avsteg från grundskolenämndens regelverk fått konsekvensen att många elever inte fått en önskad skola i närområdet.

Granskningen visar också att de flesta vårdnadshavare vill att deras barn ska gå på en skola nära hemmet och att de flesta eleverna också får en sådan placering.

En stor orsak till att elever inte får en placering inom sitt närområde är att det råder kapacitetsbrist på skolplatser i vissa delar av staden.

Vårdnadshavarna har enligt skollagen rätt att lämna önskemål om sitt barns skolplacering och förvaltningen har en skyldighet att informera om denna möjlighet.

Grundskoleförvaltningen har tagit fram reviderade regler för skolplacering. Reglerna bygger på en noggrann analys av rättslig praxis, generell och lokal utbildningskapacitet och förväntad elevprognos. Förvaltningen har tagit stöd av externa experter i denna arbetsprocess. Ambitionen är att regelverket ska bidra till en bättre handläggning och ökad förutsägbarhet för så många elever som möjligt. Däremot kommer förslaget inte innebära att alla får den skolplacering som de önskar eller att en elev garanteras plats på särskild skolenhet.

Grundskoleförvaltningens bedömning är att förvaltningen har ett uppdrag kring att hantera och informera om skolplaceringar. Detta kräver ett regelverk för prioritering av önskemål samt en organisering för uppdraget. Kommunstyrelsens beslut om att föreslå kommunfullmäktige om att avveckla det aktiva skolvalet innebär därmed inte någon faktisk förändring av grundskolenämndens uppdrag.

Göteborgs Stad Grundskoleförvaltningen

Bengt Randén
Förvaltningsdirektör

Helena Sjöberg
Avdelningschef